

Tillämpningen av 14 kap. 2 § SoL

I Socialstyrelsens författningssamling (SOSFS) publiceras myndighetens föreskrifter och allmänna råd.

- Föreskrifter är bindande regler.
- Allmänna råd innehåller rekommendationer om hur en författning kan eller bör tillämpas och utesluter inte andra sätt att uppnå de mål som avses i författningen.

Socialstyrelsen ger årligen ut en förteckning över gällande föreskrifter och allmänna råd.

SOSFS kan beställas från Socialstyrelsens kundtjänst, 120 88 Stockholm, fax 08-779 96 67, e-post socialstyrelsen@strd.se

ISSN 0346-6019 Artikelnr 2008-10-10

Tryck: Edita Västra Aros, Västerås 2008

Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om tillämpningen av 14 kap. 2 § SoL;

SOSFS
2008:10 (S)

Utkom från trycket
den 26 juni 2008

beslutade den 3 juni 2008.

Socialstyrelsen föreskriver följande med stöd av 8 kap. 1 och 5 §§ socialtjänstförordningen (2001:937) och beslutar följande allmänna råd.

1 kap. Tillämpningsområde

1 § Dessa föreskrifter ska gälla inom sådan verksamhet enligt socialtjänstlagen (2001:453), nedan förkortad till SoL, som avser omsorger om äldre personer eller personer med funktionshinder.

2 § Föreskrifterna i 2–5 kap. ska tillämpas av den eller de nämnder som

1. enligt 2 kap. 4 § SoL fullgör kommunens uppgifter inom socialtjänsten,
2. avses i 3 kap. 3 a § kommunallagen (1991:900), och
3. avses i lagen (2003:192) om gemensam nämnd inom vård- och omsorgsområdet.

3 § Föreskrifterna i 2–4 kap. ska även tillämpas i yrkesmässigt bedrivna enskild verksamhet, dvs. sådan verksamhet som bedrivs regelbundet av ett bolag, en förening, en samfällighet, en stiftelse eller en enskild näringsidkare.

4 § Föreskrifterna i 6 kap. ska endast tillämpas i yrkesmässigt bedrivna enskild verksamhet.

2 kap. Verksamma som omfattas av skyldigheterna i 14 kap. 2 § SoL

1 § Med var och en som är verksam inom omsorger om äldre personer eller personer med funktionshinder ska, vid tillämpningen av 14 kap. 2 § SoL, avses den som är

1. anställd,
2. uppdragstagare,
3. praktikant, eller motsvarande, under utbildning,

4. deltagare i arbetsmarknadspolitiska åtgärder, eller
5. frivilligarbetare, dvs. deltar i frivilligarbete inom ramen för ett organiserat samarbete med en kommun eller en enskild verksamhet.

3 kap. Uppgiften att vaka över att enskilda får god omvårdnad

1 § Nämnden i en kommunal verksamhet respektive den som ansvarar för en yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet ska se till att de som är verksamma inom omsorger om äldre personer eller personer med funktionshinder informeras om uppgiften att vaka över att enskilda får god omvårdnad och lever under trygga förhållanden.

Allmänna råd

Informationen bör ges både muntligt och skriftligt i samband med att en person påbörjar en anställning, ett uppdrag eller en praktikperiod samt i samband med att en frivilligarbetare introduceras i verksamheten. Informationen bör sedan ges fortlöpande, dock minst en gång per år.

4 kap. Skyldigheten att anmäla allvarliga missförhållanden

1 § Med allvarliga missförhållanden som ska anmälas enligt 14 kap. 2 § SoL ska avses såväl aktiva handlingar som försummelser som innebär eller har inneburit ett allvarligt hot mot eller har medfört allvarliga konsekvenser för enskildas liv, personliga säkerhet eller fysiska eller psykiska hälsa.

5 kap. Anmälan av allvarliga missförhållanden i kommunal verksamhet

Handläggning av anmälningar

1 § Nämnden ska fastställa rutiner för handläggning av anmälningar av allvarliga missförhållanden. Rutinerna ska dokumenteras.

Allmänna råd

Rutinerna i en och samma kommun bör ha en likartad utformning. Av rutinerna bör det framgå

- vem anmälan ska göras till,
- hur en anmälan ska göras,
- vem som ska ansvara för att omedelbara åtgärder vidtas när en anmälan har tagits emot,

- hur en anmälan ska registreras i enlighet med 15 kap. 1 och 2 §§ sekretesslagen (1980:100),
- vem som ska ansvara för att en anmälan utreds,
- hur en utredning ska genomföras och dokumenteras,
- vem som ska avsluta utredningen med ett beslut,
- vem som ska ansvara för att ta emot en anmälan, vidta omedelbara åtgärder, göra en utredning och fatta beslut efter utredningen, om den som i vanliga fall ansvarar för dessa uppgifter själv berörs av innehållet i anmälan, och
- hur nämnden vid ett sammanträde får information om anmälan, utredningen och beslutet samt vidtagna och planerade åtgärder.

Av rutinerna bör det även framgå vem som ska ansvara för att ta ställning till i vilken omfattning och hur den enskilde som har utsatts för ett allvarligt missförhållande ska ges stöd och informeras om anmälan, utredningen och beslutet samt vidtagna och planerade åtgärder.

Vidare bör det av rutinerna framgå vem som ska ansvara för att ta ställning till i vilken omfattning och hur de verksamma som berörs av en anmälan ska ges stöd och informeras om anmälan, utredningen och beslutet samt vidtagna och planerade åtgärder.

Information till dem som omfattas av anmälningskyldigheten

2 § Nämnden ska se till att de som är verksamma inom omsorger om äldre personer eller personer med funktionshinder informeras om innebörden av anmälningskyldigheten och om rutinerna för handläggning av anmälningar av allvarliga missförhållanden.

Allmänna råd

Informationen bör ges både muntligt och skriftligt i samband med att en person påbörjar en anställning, ett uppdrag eller en praktikperiod samt i samband med att en frivilligarbetare introduceras i verksamheten. Informationen bör sedan ges fortlöpande, dock minst en gång per år.

Omedelbara åtgärder

3 § När ett allvarligt missförhållande har anmälts till nämnden ska den omedelbart vidta de åtgärder som krävs för att

1. undanröja direkta hot mot den enskildes liv, personliga säkerhet eller fysiska eller psykiska hälsa, eller
2. förhindra att konsekvenserna för den enskildes liv, personliga säkerhet eller fysiska eller psykiska hälsa förvärras.

Utredning och dokumentation

4 § Nämnden ska inleda en utredning senast dagen efter att en anmälan om ett allvarligt missförhållande har tagits emot. Utredningen ska genomföras skyndsamt.

5 § Handläggningen av ärenden som rör allvarliga missförhållanden ska dokumenteras. Detta ska göras fortlöpande.

Dokumentationen ska utvisa

1. vad det anmälda missförhållandet bestod i,
2. när den muntliga eller skriftliga anmälan togs emot,
3. vem som gjorde anmälan,
4. när och hur det allvarliga missförhållandet upptäcktes,
5. vad som framkom när anmälan utreddes,
6. vilket beslut som utredningen avslutades med,
7. vilka åtgärder som vidtogs med anledning av anmälan, och
8. när (år, månad, dag och, om nödvändigt, klockslag) olika händelser inträffade och åtgärder vidtogs.

6 § Av varje handling som upprättas under utredningen med anledning av en anmälan om ett allvarligt missförhållande ska det framgå

1. när (år, månad, dag) handlingen upprättades,
2. varifrån uppgifterna i handlingen kommer,
3. vad som är faktiska omständigheter och vad som är bedömningar, och
4. vem (namn och befattning eller titel) som har upprättat handlingen.

7 § Nämnden ska dokumentera vilka åtgärder som har vidtagits eller planeras i verksamheten för att förhindra att liknande allvarliga missförhållanden uppkommer igen.

Anmälan till länsstyrelsen

8 § Av 14 kap. 2 § första stycket SoL framgår det att nämnden ska anmäla ett allvarligt missförhållande till länsstyrelsen, om det inte har avhjälpits utan dröjsmål.

9 § För att ett allvarligt missförhållande ska anses vara avhjälp ska utredningen ha avslutats och åtgärder, förutom sådana som avses i 3 §, vidtagits för att förhindra att missförhållandet uppkommer igen.

6 kap. Anmälan av allvarliga missförhållanden i yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet

Hantering av anmälningar

1 § I en yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet ska det fastställas rutiner för hur anmälningar av allvarliga missförhållanden ska hanteras. Rutinerna ska dokumenteras.

Allmänna råd

Av rutinerna bör det framgå

- vem som är ansvarig för verksamheten,
- hur en anmälan ska göras,
- vem som ska ta emot en anmälan när den som är ansvarig för verksamheten inte är i tjänst,
- vem som ska ansvara för att omedelbara åtgärder vidtas när en anmälan har tagits emot,
- vem som ska ansvara för att en anmälan utreds,
- hur en utredning ska genomföras och dokumenteras,
- vem som avslutar utredningen med ett ställningstagande, och
- hur huvudmannen för en yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet, t.ex. styrelsen för ett bolag eller en stiftelse, får information om anmälan och ställningstagandet samt vidtagna och planerade åtgärder.

Av rutinerna bör det även framgå vem som ska ansvara för att ta ställning till i vilken omfattning och hur den enskilde som har utsatts för ett allvarligt missförhållande ska ges stöd och informeras om anmälan, utredningen och ställningstagandet samt vidtagna och planerade åtgärder.

Vidare bör det av rutinerna framgå vem som ska ansvara för att ta ställning till i vilken omfattning och hur de verksamma som berörs av en anmälan ska ges stöd och informeras om anmälan, utredningen och ställningstagandet samt vidtagna och planerade åtgärder.

Information till dem som omfattas av anmälningskyldigheten

2 § I en yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet ska information ges till dem som är verksamma inom omsorger om äldre personer eller personer med funktionshinder om innebörden av anmälningskyldigheten och om rutinerna för hantering av anmälningar av allvarliga missförhållanden.

Allmänna råd

Informationen bör ges både muntligt och skriftligt i samband med att en person påbörjar en anställning, ett uppdrag eller en praktik-

period samt i samband med att en frivilligarbetare introduceras i verksamheten. Informationen bör sedan ges fortlöpande, dock minst en gång per år.

Omedelbara åtgärder

3 § När ett allvarligt missförhållande har anmälts till den som är ansvarig för en yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet ska denne se till att det omedelbart vidtas de åtgärder som krävs för att

1. undanröja direkta hot mot den enskildes liv, personliga säkerhet eller fysiska eller psykiska hälsa, eller
2. förhindra att konsekvenserna för den enskildes liv, personliga säkerhet eller fysiska eller psykiska hälsa förvärras.

Utredning och dokumentation

4 § Arbetet med att utreda en anmälan om ett allvarligt missförhållande ska inledas senast dagen efter att anmälan har tagits emot. Anmälan ska utredas skyndsamt och avslutas med ett ställningstagande.

5 § Det som framkommer när en anmälan om ett allvarligt missförhållande utreds ska dokumenteras. Uppgifterna ska fortlöpande föras in i dokumentationen.

Dokumentationen ska utvisa

1. vad det anmälda missförhållandet bestod i,
2. när den muntliga eller skriftliga anmälan togs emot,
3. vem som gjorde anmälan,
4. när och hur det allvarliga missförhållandet upptäcktes,
5. vad som framkom när anmälan utreddes,
6. vilket ställningstagande som utredningen avslutades med,
7. vilka åtgärder som vidtogs med anledning av anmälan, och
8. när (år, månad, dag och, om nödvändigt, klockslag) olika händelser inträffade och åtgärder vidtogs.

6 § Av det som dokumenteras när en anmälan om ett allvarligt missförhållande utreds ska det även framgå

1. när (år, månad, dag) dokumentationen gjordes,
2. varifrån uppgifterna i dokumentationen kommer,
3. vad som är faktiska omständigheter och vad som är bedömningar, och
4. vem (namn och befattning) som har dokumenterat.

7 § De åtgärder som har vidtagits eller planeras i verksamheten för att förhindra att liknande allvarliga missförhållanden uppkommer igen ska dokumenteras.

8 § Dokumentationen ska bevaras minst två år efter det att den sista anteckningen gjordes.

Information till berörd nämnd

9 § Den yrkesmässigt bedrivna enskilda verksamheten ska informera den nämnd som har beslutat om insatsen för den enskilde som berörs av en anmälan såväl när en anmälan om ett allvarligt missförhållande har tagits emot som när utredningen med anledning av en anmälan har avslutats.

Om anmälan berör en verksamhet med allmänt inriktade insatser som bedrivs på uppdrag av en kommun, är det den nämnd som har tecknat avtal om verksamheten som ska informeras.

10 § Informationen som lämnas när en utredning av en anmälan om ett allvarligt missförhållande har avslutats ska omfatta vad som har framkommit när anmälan har utretts, ställningstagandet samt vidtagna och planerade åtgärder.

Anmälan till länsstyrelsen

11 § Av 14 kap. 2 § andra stycket SoL följer att den som är ansvarig för en yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet ska anmäla ett allvarligt missförhållande till länsstyrelsen, om det inte har avhjälpits utan dröjsmål.

12 § För att ett allvarligt missförhållande ska anses vara avhjälpit ska utredningen ha avslutats och åtgärder, förutom sådana som avses i 3 §, vidtagits för att förhindra att missförhållandet uppkommer igen.

-
1. Denna författning träder i kraft två veckor efter den dag då författningen utkom från trycket.
  2. Genom författningen upphävs Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2000:5) om anmälan av missförhållanden i omsorger om äldre och funktionshindrade enligt 14 kap. 2 § socialtjänstlagen (2001:453).

Socialstyrelsen

LARS-ERIK HOLM

Helena Axestam
(Socialtjänstavdelningen)

